

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Soidensuojeluohjelman säädöspohja ja oikeusvaikutukset

Soidensuojelun täydennysohjelman
aloitusseminaari 29.1.2013 SYKE
Hallitusneuvos Satu Sundberg

Esityksen sisältö

1. Soidensuojeluohjelman laatiminen ja sen sisältö
2. Oikeusvaikutukset
3. Toteuttaminen yksityismaalla ja valtiolle hankitulla maalla
4. Soidensuojelualueen rauhoitussäännökset, erityisesti metsästyskysymys
5. Suojelun korvaaminen maanomistajalle

Luonnonsuojeluohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen liittyvä lainsäädäntö

- Luonnonsuojelulaki (1096/1996, LSL)
- Luonnonsuojeluasetus (160/1997, LSA)

- Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005, SOVAL)
- Asetus viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (347/2005, SOVAA)

- Hallintolaki (434/2003)
- Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta (603/1977, lunastuslaki)

Luonnonsuojeluohjelman laatiminen ja hyväksyminen (LSL 7 ja 8 §)

- Valtakunnallisesti merkittävien luonnonarvojen turvaamiseksi voidaan laatia luonnonsuojeluohjelmia, joilla alueita varataan luonnonsuojelutarkoituksiin
- Ohjelman laatii ympäristöministeriö ja sen hyväksyy valtioneuvosto yleisistunnossaan

Luonnonsuojeluohjelman sisältö (LSL 7 §, LSA 4 §)

- Luonnonsuojeluohjelmassa on
  - mainittava ohjelman tavoitteet ja suojelukohteiden valintaperusteet
  - määriteltävä ohjelmaan kuuluvat alueet
  - osoitettava kartoin suojelukohteiden sijainti ja rajaukset
- Luonnonsuojeluohjelmasta on käytävä ilmi, millaisten toimenpiteiden on katsottava vaarantavan ohjelman tarkoituksen
- Ohjelmaan liitetään selvitys taloudellisista ja sosiaalisista vaikutuksista

Luonnonsuojeluohjelmasta laadittava ympäristöarviointi (SOVAL 4 §)

- Ympäristöarviointi käsittää:
  - ohjelman ympäristövaikutusten arvioinnin, josta laaditaan ympäristöselostus
  - kuulemismenettelyt
  - ympäristöselostuksen ja kuulemisen tulosten huomioon ottamisen ohjelmasta päätettäessä
  - päätöksestä tiedottamisen
- Ohjelman valmisteluun liittyviä menettelysääntöjä sekä luonnonsuojelulaissa, että ympäristöarviointia koskevassa SOVA-laissa

Ohjelman valmistelua ja kuulemista koskevat menettelysäännökset (1/3)

1. Alkuvaiheen kuuleminen

- Luonnonsuojeluohjelman laatimisen käynnistyessä ympäristöministeriö tiedottaa asiasta sillä tavoin, että luodaan edellytykset asiasta käytävälle julkiselle keskustelulle (LSL 8 §)
- Ohjelman valmistelu tulee järjestää siten, että yleisöllä on mahdollisuus saada tietoja ohjelman ja ympäristöselostuksen lähtökohdista, tavoitteista ja valmistelusta sekä esittää asiasta mielipiteensä (SOVAL 8 §)
- Muita viranomaisia on kuultava ympäristöselostuksen tietojen laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta (SOVAL 8 §)
- Ilmoitukset ympäristöministeriön internetsivuilla, maakuntalehdissä ja virallisessa lehdessä 23.1.2013
- Mielipiteet ympäristöministeriön kirjaamoon 1.3.2013 mennessä
- Yleisötilaisuus 29.1.2013

Ohjelman valmistelua ja kuulemista koskevat menettelysäännökset (2/3)

2. Kuuleminen suojeleohjelmaluonnoksesta ja ympäristöselostuksesta

- Luonnonsuojeluohjelmaa laadittaessa on niille, joiden etua tai oikeutta asia koskee, varattava tilaisuus tulla kuulluksi (LSL 8 §)
- Ohjelmaa koskevasta ehdotuksesta on pyydettävä lausunnot asianomaisilta viranomaisilta, kunnilta, maakunnan liitolta sekä valtakunnallisilta luonnonsuojelu- ja maanomistajajärjestöiltä (LSA 5 §)
- Yleisölle on varattava mahdollisuus tutustua ohjelmaluonnokseen ja ympäristöselostukseen sekä esittää niistä mielipiteensä (SOVAL 9 §)

- Kuuleminen järjestetään vuonna 2014, kun ohjelman ja ympäristöselostuksen valmistelu on edennyt

Ohjelman valmistelua ja kuulemista koskevat menettelysäännökset (3/3)

3. Luonnonsuojeluohjelman hyväksymistä koskeva päätös ja sen tiedoksianto

- Päätöksestä on käytävä ilmi, miten valmistelun aikana saadut mielipiteet ja lausunnot ja ympäristöselostus on otettu huomioon ja miten ne ovat vaikuttaneet päätökseen (SOVAL 11§)
- Päätöksestä on tiedotettava sekä asetettava päätös ja ohjelma nähtäville (SOVAL 11 §)
- Tiedoksiannossa noudatetaan hallintolain mukaista yleistiedoksiantoa
- Päätöksestä on oikeus valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen niillä, joiden etua tai oikeutta se voi koskea, sekä luonnonsuojelu- ja maanomistajajärjestöillä (LSL 61 §)

Suojeluohjelman oikeusvaikutukset - toimenpiderajoitus (LSL 9 §)

- Valtioneuvoston hyväksymään suojeluohjelmaan kuuluvalla alueella ei saa suorittaa sellaista toimenpidettä, joka vaarantaa alueen suojelun tarkoituksen
  - Toimenpiderajoitus voimaan välittömästi, kun valtioneuvoston päätös annettu tiedoksi
  - Voimassa mahdollisesta valituksesta huolimatta
- Soidensuojeluohjelman tarkoitus turvata soiden vesitaloudellinen ja ekologinen kokonaisuus
  - Lähtökohtaisesti kielletty ojitus, turpeenotto ja raivaaminen pelloksi
  - Metsänhakuun vaikutukset riippuvat kohteesta
- ELY-keskuksella poikkeamisvalta toimenpiderajoituksesta, jos toimenpide ei vaikeuta ohjelman toteuttamista

Suojeluohjelmaan valittujen alueiden suojelun toteuttaminen (LSL 50 ja 51 §)

- Ympäristöministeriön ryhdyttävä välittömästi toteuttamiseen
- Toteuttamistapa suojelun tarkoituksen mukaan
- Toteuttamisjärjestyksessä huomioidaan suojeltavien arvojen merkitys ja niitä uhkaavat tekijät

- Ensisijaisesti vapaaehtoisin keinoin
- Alueen omistajalla oikeus vaatia alueensa lunastamista, kun 4 vuotta on kulunut ohjelman hyväksymisestä ja lainvoimaiseksi tulemisesta

- Tietyin edellytyksin ympäristöministeriö voi päättää joltakin osin luopua ohjelman toteuttamisesta

Luonnonsuojelualueen perustaminen yksityisen omistamalla alueella (LSL 24 §)

- Maanomistajan hakemuksesta tai suostumuksella ELY voi perustaa muun suojelualueen yksityiselle maalle (ns. YSA-alue)
- Sopimus alueen rauhoitusmääräyksistä ja maanomistajalle maksettavista korvauksista
  - Rauhoitusmääräykset määritellään kohdekohtaisen suojelutarpeen mukaan
  - Oikeus päättää metsästyksestä säilyy maanomistajalla
- Yksityisen suojelualueen perustaminen ilman maanomistajan suostumusta ELY:n päätöksellä (ns. pakkorauhoitus)
  - Rauhoitusmääräykset vastaavat käytännössä toimenpiderajoituksia
  - Asianosaisten kuuleminen ja valituskelpoinen päätös
  - Merkityksellisestä haitasta korvaus maanomistajalle sopimusteitse tai lunastustoimituksessa

Luonnonsuojelun alueen perustaminen valtion omistamalla alueella

- Muu luonnonsuojelun alue perustetaan valtioneuvoston asetuksella, alle 100 ha alueet ympäristöministeriön asetuksella (LSL 17 §)
- Kansallispuisto ja yli 1000 ha suuruinen luonnonpuisto perustetaan lailla (LSL 11 ja 12 §)
- Perustamissäädöksellä saatetaan voimaan luonnonsuojelun mukaiset rauhoitussäännökset
  - Luontoa muuttava toiminta kielletty (LSL 13 §)
  - Sallittu toimenpiteet, joita alueen hoito tai käyttö edellyttää ja jotka eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta (LSL 14 §)
  - Alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen luvalla sallitut toimenpiteet (LSL 15 §)
  - Muun luonnonsuojelun alueen rauhoitussäännökset (LSL 17 a §)

Luonnonsuojelulain metsästystä koskevat rauhoitussäännökset (LSL 13 ja 15 §)

- Luonnonvaraisten eläinten pyydystäminen, tappaminen ja hätyyttäminen on kielletty
- Alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen luvalla sallittu:
  - Vähentää vierasperäisen taikka liian runsaslukuisen tai muuten vahingollisen lajin yksilöiden lukumäärää
  - Poistaa pyyntiluvanvaraisen riistaeläinlajin yksilöitä, jotka suojelualueen ulkopuolella aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai merkittävää taloudellista vahinkoa omaisuudelle
  - Kansallispuistossa ajaa hirveä metsästyksen yhteydessä

Metsästyks valtion muulla luonnonsuojelualueella (LSL 17 a §)

- Metsästyslain 8 §:n mukaisella alueella
  - Metsästyks pääsääntöisesti sallittu
  - Valtioneuvoston asetuksella metsästyks voidaan rajoittaa jos
    - vaarantaa alueen perustamistarkoituksen tai
    - aiheuttaa haittaa muulle käytölle
  - Rajoitus voi olla alueellinen, ajallinen tai lajiin kohdistuva
  - Metsästyks voidaan rajoittaa kuntalaisille, jos riistanhoidollisia syitä
- Metsästyslain 8 §:n alueen ulkopuolella
  - Metsästyks pääsääntöisesti kielletty
  - Valtioneuvoston asetuksella metsästyks voidaan sallia, jos
    - ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta tai
    - ei aiheuta haittaa muulle käytölle
  - Salliminen voi olla alueellinen, ajallinen tai lajiin kohdistuva

Suojelusta maanomistajalle täysi korvaus

- Vapaaehtoinen suojele
  - Hankittaessa alue valtiolle kauppahinnasta sovitaan
  - Yksityisen suojelualueen perustamisen yhteydessä korvauksesta sovitaan
- Jos suojelun toteutus ei etene vapaaehtoisin keinoin
  - Alueen hankkiminen valtiolle lunastamalla (LSL 52 §)
Lunastuslain mukainen lunastustoimitus ja täysi korvaus
  - Pakkorauhoitus
Valtio korvaa, jos omistajalle aiheutuu merkityksellistä haittaa (LSL 53 §)
Jos korvauksesta ei sovita, se määrätään lunastuslain mukaisessa lunastustoimituksessa

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kiitos!

Yhteystiedot:

[Satu.sundberg \(at\) ymparisto.fi](mailto:Satu.sundberg(at)ymparisto.fi)

Puh: 050-550 9483